

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายณภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๒๗/๒๕๖๓

วันที่ ๘ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาส่งศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่

ความเห็น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ได้บัญญัติถึงเงื่อนไขที่จะตรากฎหมายจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ ไว้ให้ชัดเจน กล่าวคือ ถ้าเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญจะกำหนดได้แต่เฉพาะ ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้โดยเฉพาะ มาตรา นี้ ได้กำหนดเงื่อนไขไว้ ๔ ประการ คือ (๑) ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม (๒) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ (๓) จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ และ (๔) ต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย มาตรา ๒๗ ได้บัญญัติเพื่อรับรอง ความเสมอภาคของบุคคลโดยบัญญัติหลักความเท่าเทียมกันของบุคคล การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคลจะกระทำมิได้

หลักการดำเนินคดีอาญากฎหมายกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๘ โดยให้บุคคลที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาล คือ พนักงานอัยการหรือผู้เสียหาย ซึ่งจะมีขั้นตอนของการ ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแตกต่างกัน กล่าวคือ คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายซึ่งมีพนักงานอัยการเป็นตัวแทนในการ ฟ้องคดี หรือคดีที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นราษฎรจะให้พนักงานอัยการดำเนินคดีอาญาแทนตน ก็จะต้องร้องทุกข์

๑๘๐

หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนก็จะดำเนินการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน พร้อมเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสั่งฟ้องคดีต่อศาลหรือเรียกพยานหลักฐานเพิ่มเติมก่อนมีความเห็นต่อไป เมื่อพนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้องคดีก็จะเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแทนผู้เสียหายโดยให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล และศาลอาจจะไต่สวนมูลฟ้องก่อนหรือไม่ก็ได้ ส่วนกรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีต่อศาลเอง จะไม่ผ่านกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนและการพิจารณาสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการดังกล่าว แต่กฎหมายกำหนดให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อนที่จะมีคำสั่งประทับฟ้อง การกำหนดให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์เพื่อศาลจะได้พิจารณาตรวจสอบก่อนว่าคดีมีมูลเพียงพอที่ศาลจะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาต่อไปหรือไม่ หากคดีมีมูล ศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา แต่หากคดีไม่มีมูลศาลก็จะพิพากษายกฟ้อง สำหรับในคดีราษฎรเป็นโจทก์ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๑) และมาตรา ๑๖๕ แต่เมื่อศาลประทับฟ้องคดีแล้ว แต่ยังไม่ได้นำจำเลยมา ให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้วแต่ควรอย่างไร ให้ได้ตัวจำเลยมายังศาลเพื่อพิจารณาต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๙

ส่วนประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่กำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดและกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้นไว้ด้วย เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง สำหรับอายุความในการฟ้องคดีอาญาปรากฏอยู่ในมาตรา ๙๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการนำพยานหลักฐานต่าง ๆ ทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสารมาสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างรวดเร็ว ไม่ให้ระยะเวลาล่วงเลยไปนานจนกระทั่งพยานหลักฐานเสื่อมสลาย สูญหาย และไม่สามารถพิสูจน์ถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยได้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ (๑) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี (๒) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี (๓) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี (๔) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี (๕) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น” วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน” การดำเนินการตามมาตรา ๙๕ นี้ คดีนั้นไม่ว่าจะเป็นคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายซึ่งมีพนักงาน

อัยการเป็นตัวแทนในการฟ้องคดี หรือคดีที่ราษฎรเป็นผู้เสียหายได้แจ้งความร้องทุกข์ตามกระบวนการยุติธรรมโดยมีพนักงานอัยการเป็นตัวแทนในการฟ้องคดี หรือคดีที่ราษฎรเป็นผู้เสียหายซึ่งประสงค์จะฟ้องคดีเองก็ตาม จะต้องดำเนินการให้ครบองค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๕ คือยื่นฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากการพิจารณาคดีจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลยเสมอเพื่อให้จำเลยมีโอกาสรู้ว่าตนถูกกล่าวหาอย่างไร และจะแก้ตัวหรือต่อสู้คดีโดยยกพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนต่อศาลได้ จึงสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔ (๓) (ง) ที่บัญญัติให้เป็นสิทธิของบุคคลซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าบุคคลนั้น โดยสิทธิดังกล่าวเป็นหลักประกันขั้นต่ำที่ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาค การกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาตามมาตรา ๙๕ มีเงื่อนไขและองค์ประกอบที่สำคัญกล่าวคือ **ประการแรก**คือต้องฟ้องร้องภายในกำหนดอายุความซึ่งนับจากวันกระทำความผิด ถ้ามิได้ฟ้องร้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลภายในอายุความ คดีนั้นย่อมขาดอายุความฟ้องร้อง ฉะนั้น แม้มีการยื่นฟ้องต่อศาลแต่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาล อายุความก็ยังไม่ยอม อายุความจะหยุดนับต่อเมื่อฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลด้วยแล้ว ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ จึงแบ่งได้เป็น ๒ กรณี คือกรณีที่หนึ่ง อายุความฟ้องคดีนับแต่วันกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง คือนับแต่วันเกิดเหตุแห่งคดีนั่นเอง กรณีที่สอง อายุความกรณีที่ผู้ถูกฟ้องหรือจำเลยได้หลบหนีไป หรือเกิดอาการวิกลจริตขึ้น จนศาลต้องสั่งงดการพิจารณาไว้ก่อน กฎหมายบัญญัติให้นับอายุความใหม่โดยนับแต่วันที่หลบหนี หรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาเพราะจำเลยวิกลจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคสอง **ประการที่สอง**คือได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลในวันฟ้อง กรณีถือว่า “ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาล” มีหลักกฎหมายไว้หลายกรณี เช่น กรณีคดีอาญาที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ ศาลจะต้องไต่สวนมูลฟ้องของโจทก์ ระหว่างนั้นจะถือว่าได้ตัวจำเลยมาอยู่ในอำนาจศาลแล้วไม่ได้ อายุความยังไม่หยุดนับหรือกรณีที่ศาลไต่สวนมูลฟ้องจนสั่งคดีมีมูลให้ประทับฟ้องไว้พิจารณาแล้ว แต่หากยังไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล อายุความตามมาตรา ๙๕ จะยังเดินต่อไป และจะหยุดเมื่อได้ตัวจำเลยมาศาลแล้ว ถ้าจับตัวจำเลยมาศาลไม่ได้จนเลยกำหนดอายุความตามมาตรา ๙๕ ก็ถือว่าคดีขาดอายุความ หรือกรณีที่ศาลออกหมายจับจำเลยก็ถือว่าไม่ได้ว่าเป็นการได้ตัวจำเลยมาศาลแล้วเช่นกันเพราะมิฉะนั้นจะมีผลทำให้อายุความในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง ขยายออกไปยาวนานกว่าคดีที่ราษฎรร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

เมื่อกระบวนการพิจารณาคดีอาญาในศาลมีจุดเริ่มต้นที่การฟ้องคดีต่อศาล จึงต้องมีจำเลยมาศาล เพื่อให้ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐานโดยพนักงานอัยการและ

06/11

พนักงานสอบสวนซึ่งทำหน้าที่แทนรัฐในการรักษาประโยชน์ส่วนรวมมาแล้ว เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องพร้อมตัวผู้กระทำความผิด ศาลจึงประทับฟ้องไว้ได้โดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง ทำให้สถานะของผู้กระทำความผิดเปลี่ยนเป็นจำเลยนับแต่วันฟ้องคดี แต่ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ยังไม่เคยผ่านกระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐานจากบุคคลใดมาก่อน สถานะของผู้กระทำความผิดจึงยังไม่สามารถเปลี่ยนเป็นจำเลยทันทีตั้งแต่วันฟ้องคดี แต่จะต้องเข้าสู่กระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐานผ่านกระบวนการไต่สวนมูลฟ้องโดยศาล การกำหนดให้ในคดีอาญาต้องได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดอายุความนั้น จึงเป็นไปตามหลักความจำเป็นในการดำเนินคดีอาญา และได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์สาธารณะที่จะเกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม กับสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องเสียไปเพื่อดำเนินการให้ได้มาซึ่งตัวผู้กระทำความผิด หากผู้เสียหายเห็นว่าทำให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นตัวแทนรัฐดำเนินคดีอาญาแทนตนจะเป็นผลดีมากกว่าการดำเนินคดีฟ้องคดีด้วยตนเอง ผู้เสียหายก็สามารถร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทนผู้เสียหายได้ ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ไม่มีผลทำให้อายุความในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์สั้นลงกว่าในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ตามที่โจทก์ในคดีนี้ได้แย้งแต่อย่างใด บทบัญญัติดังกล่าวไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

(นายนงดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ